

מאמר כג

ספר התניא וספר נפש החיים

[מחיר 1.234567]

להשיג הענין ולא ניתן לו, וזה בכלל חקירת "מה לפנים".

ובחינה זו הוא ענין הצמצום הנזכר בדברי האר"י ז"ל, מחמת שזה מצומצם ומסתור מהשגתו.

וזהו התאר "מקום" כי הוא ית"ש מקום כל המקומות, וראוי לחכם לידע זה הענין דרך כלל, והעובד האמתי ראוי שיכוון במחשבתו בפסוק ראשון דק"ש שהוא ית"ש אחד ממש כקודם הבריאה, אבל התבוננות אסורה, ומכש"כ שאין לקבוע סדר ההנהגה על דרך זה הענין. (עיין בספר לשם שבו ואחלמה חלקי הבאורים ענף ב' בסוף אות ה' שכתב "ומה שנמצא בשם הגר"א ז"ל בליקוטיו שבסוף ספד"צ [בדפוסים אחרונים] על ענין הצמצום נראה לי עיקר שכל הלקוט שם אינו מדברי הגר"א ז"ל ע"ש).

וכל זאת הבחינה שמצדו ית' נקרא ממלא כל עלמין, אבל מצדנו, היינו כפי השגתנו, נקרא ית"ש בבחי' "סובב כל עלמין", ולפי השגתנו נראה מציאות העולמות והבריאות כולם, והוא ית"ש מתפשט ומסתתר בפנימיות כולם להחיותם, וכל השמות והתארים שמצינו בתורה ק' מדברים מזאת הבחינה, מצד התחברותו בעולמות, ועל פי זאת הבחינה נבנו כל סדרי חיוב הנהגתנו בתורה ומצוות. והשגתנו שאנו משיגים השתלשלות העולמות זה למעלה מזה בבחינות שונות, מכונה בדברי האר"י ז"ל בשם קו, שהוא כעין קו המשתלשל. וזהו ענין יחוד פסוק ראשון דק"ש, שאף שהוציא עולמות נקרא גם עתה אחד. כי שתי

הנושא שאני דן בו היתה יפה לו הצניעות כי אין דורשין בו ברכים, אלא שראיתי ספרים וסופרים שטעו בדבר משנה וכתבו ואמרו דברים אשר לא כן בהשוואת שני הספרים הנ"ל, עד כדי כך שהעיון מאן דהו לכתוב כי יש אפילו לשונות שוות בשני הספרים, לכן אמרתי להגיד דעתי העניה בזה, אף שאיני מתירם להציג עצמי כידען בענינים אלה, ולפיכך אכתוב בדרך כללות ולא דברים מדויקים כי אי אפשר לדייק בכתב בנושא זה מפני עומק המושג וקוצר המשיג, ואכתוב רק הנגלות לנו לעין, ואהיה רק כמעתיק ואשתדל להעתיק הלשונות במדה האפשרית תמצית משניהם זה מול זה ישמע חכם ויוסף לקח.

הנה בספר נפש החיים בשער ג' מבאר את תיבת "מקום" הנזכר בחז"ל בכמה מקומות לענין תפלה, ומה הבאור במאמרם הקב"ה מקומו של עולם, ומביא את מאמר הזוהר שא"ס ב"ה "ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין", ופירש הדברים דהיינו שמצדו ית' נקרא בבחינת ממלא כל עלמין, והענין כי גם אחרי שחידש העולמות הוא ממלא כל העולמות בשווי גמור ואחדות פשוט, והוא גם עתה כקודם הבריאה מלא עצמות א"ס ב"ה גם במקום שעומדים העולמות, ואין עוד מלבדו כמשמעו ממש, עד שתוכל לומר שאין כאן שום נכרא ועולם כלל ואינם במציאות כמו קודם הבריאה, רק הכל מלא מאחדותו הפשוט ית"ש, והענין הנורא הזה אין רשות להתכונן בו הרכה, והדבר אמור בשעורא דלכא כלבד ברצוא ושוב. ומשה רבינו עה"ש בקשה נפשו

הבחירות כלא חדא, אבל כל הכוונה הזאת היא דרך ידיעה כללית ולא דרך התבוננות.

והעבודה בתפלה מבואר ^{אוצר החכמה} בספר נפש החיים בשער ב', אחרי שמבאר שכוונתו בתפלה היא לאדון יחיד מצד התחברותו בעולמות, מביא העצה מה שאמר המגיד להב"י ז"ל לכוון בתיבות התפלה עצמן, והעבודה השלימה ¹²⁴⁵¹⁷ בתפלה היא שפיכת הנפש, היינו להפשיט את הגוף מעל הנפש ולשפוך את נפשו ולהדביקה בשורש העליון של תיבות התפלה, למעלה מזה שהוא מכון בבחי' הפרטים שהנפש כלולה מהם והן נר"ן, והכל הוא דרגות בבטול הגשמיות והרצונות, ובחינה יותר פרטית היא שורש הנשמה, והוא שורש נשמות ישראל כנסת ישראל מלכות דאצילות.

ובעל התניא כתב (כתניא פ' מ"ח עד נ"ב ובשער היחוד והאמונה פ"ז ובתורה אור במגילת אסתר עה"פ יביאו לבוש מלכות, ועוד הרבה מקומות) ואלו דבריו: והנה מהותו ועצמותו של א"ס ב"ה לית מחשבה תפיסא ביה כלל וכלא קמיה כלא חשיבא ושוה בעליונים ובתחתונים והוא סתום ונעלם ולא שייך כלל לחקור ולהתבונן בגדולתו ולא שייך בו לשון גדולה ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין ורק על הארת והמשכת החיות ממנו ית"ש שייך לומר ממלא וסובב אבל לגדולתו אין חקר ואינו בגדר עלמין כלל ואתה הוא לאחר שנברא העולם כקודם שנברא העולם. (ועיין בתורה אור פרשת וירא ד"ה וזהו אנת הוא חד ולא בחושבן וכן הדבור השני והנה הצמצום וכו' שכתב שהצמצום היה באור ולא במאור, ועיין באורי הדברים בדרך מצוותך במצות האמנת אלקות פ"ה ובמצות שרש התפלה פ' ל"ג ל"ד, ועיין בשער היחוד והאמונה פ' ז' באמצע ד"ה והנה מכאן יש להבין, וכוונתו על בעל משנת חסידים מש"כ בספר ישר לבב והוא בספר הדרת מלך ס' קנ"ה).

ויש ב' מיני המשכות מא"ס ב"ה, ממלא כל עלמין, וסובב כל עלמין, והנה סובב כל עלמין היא בחינת אין סוף ממש והוא האור היינו החיות ממש המחיה את הנבראים, ולא בדרך התלבשות אלא מחיה את כל העולמות בשוה ולית אתר פנוי מיניה, גם לא בדרך השתלשלות שהוא דרך עילה ועלול, כי ההשתלשלות הוא אחר הצמצום ומקום פנוי שנמשך קו וחוט, והוא גלוי בחינת מלכות דא"ס והוא בחינת רעוא דכל רעוין רצון העליון עלמא דאתכסיא בחינת מחשבה, ומה נעשה התהוות הכלים, כי ההתהוות מאין ליש הוא דוקא מא"ס עצמו שהוא כל יכול והגבלת כל כלי מחמת אור א"ס הסובב כי כך עלה ברצונו. והענין כי הארת סובב אינו מאיר בפני עצמו אלא הוא נמשך ומאיר בממלא.

ובזה יש להבין מה דתמוה מאד לכאורה שבעל התניא מפרש את המאמר "איהו וגרמוהי", גרמוהי היינו הכלים, והוא באגרת הקדש פ' כ', וכן הוא בתורה אור פרשת בראשית ד"ה כי כאשר השמים החדשים, ובפרשת יתרו ד"ה זכור את יום השבת פירש דגרמוהי קאי על בחינת מחשבה, וזהו דלא כפירוש הפשוט כי גרמוהי פרושו עצמות, וכן מפורש בפע"ח בסוף ההקדמה שגרמוהי קאי על העצמות, וכן איתא בספר עולת תמיד בהתחלתו, וכן הוא בפרדס שער אבי"ע פ' ב', אלא שבספר הדע"ה ח"א בדרך נ"ג כתב שכל הדבור לוקח מהפרדס, אבל עכ"פ זה מוסכם ממסדרי כתבי האר"י, ולפי המובא אתי שפיר למבין.

ובחינה השניה היא בחי' ממלא כל עלמין, שע"י הצמצום שהוא בדרך כלל בחי' הסתר והעלם האור, וההעלם הזה גרם לבחי' גלוי מעט מזער להתלבש בעולמות עליונים ותחתונים להחיותם, וזהו עלמא דאתגליא, כי ההשפעה שהעולמות משיגים אותה כי בחינתה גלוי נקראת הלבשה, והיא בחינת החיות

המתלבשת תוך עצם הנברא כפי ערך מהות הנברא, וזה בדרך השתלשלות מעילה לעלול מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין. ובספרי בעל-התניא מראשם עד סופם מבאר סדר העבודה להתבונן בגדולת ה' ולהעמיק בכל הבחינות הנזכרות להוליד מזה דרגות היראה וסוגי האהבה למיניהן לאסתכלא ביקרא דמלכא כי איהו ומדותיו חד הוא ביחוד גמור כי ה' הוא האלקים ית"ש.

כל זה נכתב לכבודם של הראשונים כמלאכים.

(ועיין במבוא שערים מכתבי האר"י ז"ל שער א' פ' ב' ומשמעותו שמפרש המאמר בזהר ממלא וסוכב על אור א"ס המקיף ^{אח"ח 1234567} והמוקף וע"י הדבקם יחד נמצאים כל העולמות).

^{אוצר החכמה} [ועיין בספר לשם שבו ואחלמה חלק הביאורים בתחילתו שמבאר כי אור אין סוף זהו בחינת עלית רצונו להתגלות.]